

Szelíden, éberem

VITA ZSIGMOND 75 ÉVES

Megbízatása Bethlen Gábortól való. Hogy az Enyedről Kolozsváron át Párizsig vezető útról, a szellemi javakkal megtelt átalvetővel hazatérvén, az Alma Materben és a városban feladata és végeznivalója lesz. Életreszólóan.

Mert szeptember van, az udvari csengő hívó szavára párnával, dunyhával bélelt szekerek hozzák a legénykéket. Fogadni kell hát őket a boltív alatt, s életbe vezető és megtartó tudományra igazítani.

Mindenkori készenléttel győzni az időt — vagyis Sütő András szép képét kölcsönkérve, felkészülni a tűzfelelősi megbízatásra. A tűzi hozzávalók előkészítésének, a gyújtás, az ápolás módozatát és oly sokszor az élesztés tudományát ápolta mindéig Vita Zsigmond. Kőrösi Csoma Sándor, Bolyai Farkas, Pápai Páriz Ferenc, az enyedi diákszínjászok, akik az első hivatásos tectumot Kolozsvárott megteremtették, utódaik hívatnak újabb és újabb sereglésben. És a névtelen tanítók százai, akik kirajzva, kedves tanulóikat ajánló levéllel indítják útra egykori professzoraikhoz.

S a tennivaló nemcsak a tanórák keretére méretett.

A múlt mélyéből, a kollégium könyvtárában elsüllyedt adatok feltárára várnak. Vita Zsigmond lankadatlan figyelemmel, türelemmel szállt és száll alá az időben. Gyűjti, rendszerezi s közlésteszti az eseményeket, összefüggéseket föltáró adatokat. Jól tudja, hogy manapság kutató-író embernek különösen közösségi megbízatás a tárgyszerű adatolás.

Ami emlékezetépítés a jövőönek. Életbentartás tehát.

Tudós-tanár Vita Zsigmond, aki sosem süllyedt bele a provinciába. Az időbeli mélység és a szemhatár földrajzi tágassága iránti éberség mindig együtt élt benne. Rettegett időkbeli enyedi látogatásáról írja Méliusz József, aki a könyvtárban várja, hogy Vita Zsigmond megnyissa a „gondosan elzárt fiókot”: „Folyóiratok odaatról, a határon túlról, mely immár két és fél éve szinte a halál szigorával zárult le előttünk, és épp ezek előtt a folyóiratok előtt is teljességgel, s nem mert »nemzetileg« lázitanának bennünket, hanem mert minden szolgahatalom s a németek elleni lázadást hordozzák mondataikban, virágnyelvükben, s egyáltalában, hogy a gondolkodást ápolják bennük írók...”

Írásaiban, sok ezer cikkében, könyvekben, s generációk nevelésével, benső építésével Vita Zsigmond a gondolkodási érzékenységet szolgálta minden időkbén.

Tette ezt mindig szelíden. Ahogyan egykori kedves tanára, monográfiájának tárgya Áprily Lajos vallotta *Vállald a szót* című versében: „Humanisták — mondják. Vállald a szót, / s ha téged illet, csak kiáltsd oda: / A bigottság embert ölt, milliót, / az emberiség nem ölt soha!”

Az emberiség alázatos-tudós szolgáloját köszöntjük. Nem kívánhatunk többet a 75 esztendőös tudós Vita Zsigmondnak, minthogy az enyedi, apadni látszó kirajzás ellenére is írásai, vállalása és példája erősítéssel legyen a jövő generációknak. Hogy érdemes.

S még egyet hadd ajánljunk felhatalmazatlanul. Tekintessék a 359 esztendőös enyedi ősi kollégium nyugalmazott tanára az idei őszön 350. tanesztendejét kezdő pataki és pápai Alma Mater tiszteletbeli professzorának.

ABLONCZY LÁSZLÓ